Okoliš, održivi razvoj i ublažavanje klimatskih promjena

PROSTORNO PLANIRANJE I PROCJENA UTJECAJA NA OKOLIŠ

Prostorno planiranje

Prostorno planiranje je raspored ljudi, dobara i djelatnosti na nekom teritoriju radi njegove optimalne upotrebe.

Jedan od temeljnih pokazatelja uređene države i razvijenosti društva.

Rizici:

prostorni planovi ne odražavaju razvojne mogućnosti društva

usvojeni prostorni planovi se ne provode

Prostorno planiranje

Svrha prostornog planiranja

Određivanje lokacija za nove objekte, postrojenja, zahvate u okolišu, utvrđivanje promjena nastalih na postojećim postrojenjima i planiranje novih građevina kao što su prometnice, javne površine i stambena područja.

<u>Osnovni kriteriji kod prostornog planiranja</u>

Minimalna dopuštena udaljenost između zahvata i stambenih zona, javnih mjesta i okolišno značajnih područja, zaštita od buke, zaštita bioraznolikosti, zaštita georaznolikosti, zaštita krajobraznih vrijednosti.

a visoki napon iiku

Primjer "sukoba" u planiranju prostora

Međunarodni pristup prostornom planiranju

- •Agenda 21 i Konferencija UN o okolišu i razvoju (UNCED, Rio de Janeiro, 1992.): poticanje međunarodnih i nacionalnih programa za unapređenje okoliša koji daju potreban značaj zaštiti prostora i prostornom planiranju.
- Poticaj za primjenu prostornog planiranja u zaštićenim područjima.

Smjernice Agende 21 u vezi prostornog planiranja

- Pravo na zdravo stanovanje.
- Poboljšavanje ekoloških i socijalnih čimbenika kvalitete življenja.
- Poticanje i razvoj integralnog pristupa u planiranju, razvoju, održavanju i upravljanju infrastrukturom.
- Povećanje učinkovitosti korištenja energije i poticanje korištenja obnovljivih izvora energije.
- Poticanje razvoja ekološki održivih građevinskih tehnologija.
- Opće djelovanje u pravcu održivog razvoja.

O

Značenje prostornog razvoja u Europskoj uniji

NE postoji jedinstveno zakonodavstvo (direktive, uredbe,...) prostornog planiranja na razini Europske unije

Regionalno i prostorno planiranje u državama Europske unije potaknuto je pravilima financiranja iz fondova EU (regionalni razvoj, kohezijski fond): teži se postizanju ravnomjernog razvoja regija uz zadovoljavanje kriterija zaštite okoliša i zaštite prirode.

Prostorno planiranje u Republici Hrvatskoj

 Strategija prostornog razvoja države -temeljni dokument prostornog uređenja

Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske

Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske temeljni je državni dokument za usmjeravanje razvoja u prostoru. Njime je, na temelju utvrđenih uporišnih vrijednosti hrvatskog prostora i sustava upravljanja prostornim razvojem te utvrđenog stanja i procesa u prostoru, utvrđen opći cilj (vizija) prostornog razvoja do 2030. godine s razvojnim polazištima te s prioritetima, usmjerenjima i okvirom za provedbu.

Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja bilo je nositelj izrade Strategije a stručni izrađivač Hrvatski zavod za prostorni razvoj. Zastupnici Hrvatskoga sabora jednoglasno donijeli na sjednici održanoj 13. listopada 2017. godine.

U tijeku izrade Strategije proveden je, u skladu s posebnim propisima, postupak strateške procjene utjecaja Strategije na okoliš, u okviru kojega je provedena i Glavna ocjena prihvatljivosti Strategije za ekološku mrežu. Provedeno je i savjetovanje s javnošću o Nacrtu prijedloga Strategije te javna rasprava o Strateškoj studiji o utjecaju Strategije s Nacrtom prijedloga Strategije, o čemu su sačinjena izvješća.

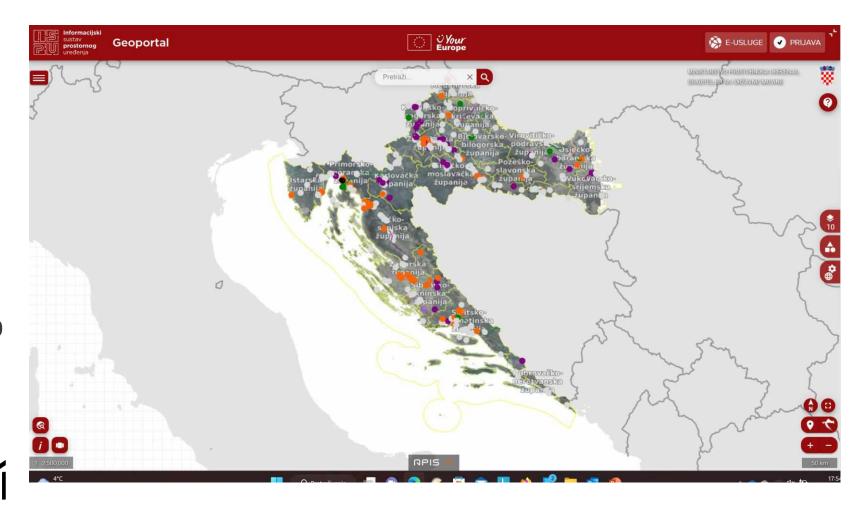
 Cilj: osigurati skladan i jednoličan razvoj ukupnog prostora države uz vrednovanje i maksimalno očuvanje okoliša

Nadležne institucije u RH

- ministarstvo nadležno za prostorno uređenje:
 Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine
- stručne poslove prostornog uređenja za državnu razinu obavlja Zavod za prostorni razvoj – ustrojstvena jedinica u ministarstvu
- Županijski zavodi za prostorno uređenje
- gradovi i općine: upravni odjeli za prostorno uređenje

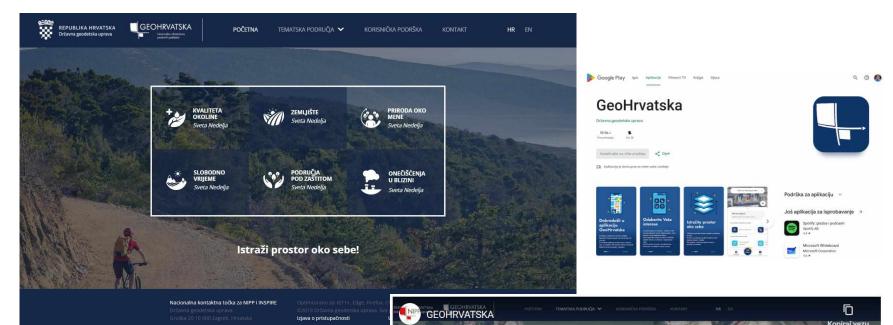
ISPU geoportal-informacijski sustav prostornog uređenja

10

Zavod za visoki napo energetiku

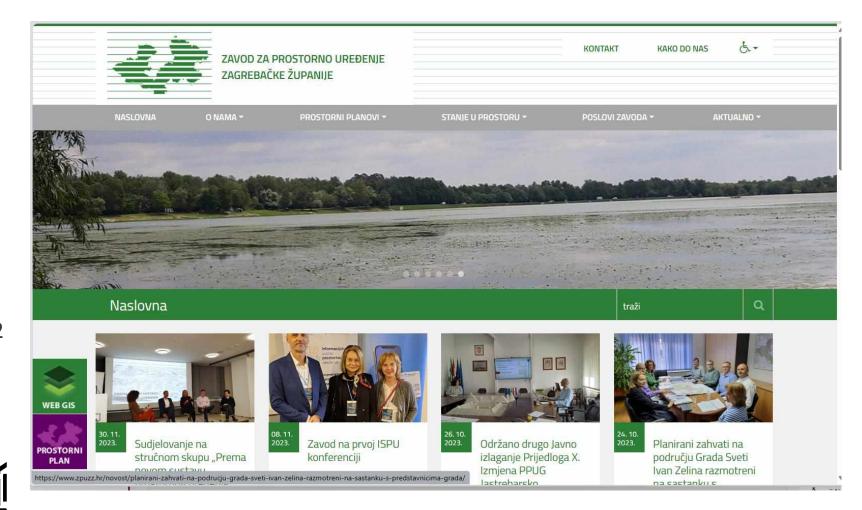
GeoHrvatska

Županijski portali

12

/Zavod za visoki na_l i energetiku

Dokumenti prostornog uređenja RH

NADLEŽNOST	VRSTA DOKUMENTA	
	STRATEŠKI	PROVEDBENI
DRŽAVNA RAZINA	Strategija prostornog razvoja RH	
	Program prostornog uređenja RH	
	Prostorni plan područja posebne namjene propisan zakonom (ZPU)	
PODRUČNA (REGIONALNA) RAZINA	Prostorni plan županije/ Grada Zagreba	
	Prostorni plan područja posebne namjene propisan zakonom (ZPU)	
LOKALNA RAZINA		Prostorni plan uređenja velikog grada, grada ili općine
		Urbanistički plan uređenja
		Detaljni plan uređenja

13

/Zavod za visoki na i energetiku

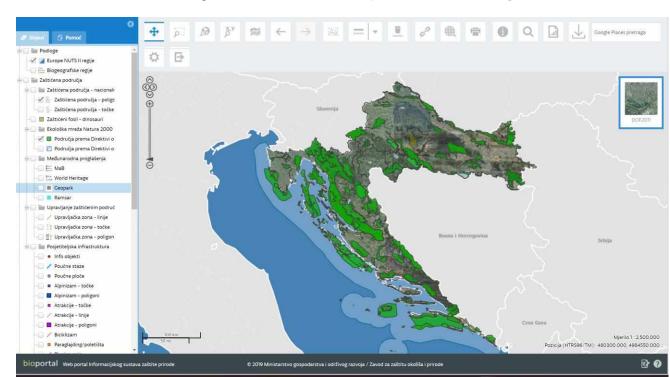
Glavni prostorno razvojni problemi

- neusklađenost prostornih planova niže razine (grad, općina) s planovima više razine (županijski, državni)
- bespravna gradnja
- neracionalno korištenja prostora
- zapuštanje ruralnih područja i područja uz državnu granicu
- zauzimanje velikih površina za gradnju (širenje naselja i industrijskih zona na kvalitetnim poljoprivrednim površinama)
- neriješena pitanja zbrinjavanja otpada

Prostorni planovi zaštićenih područja

- prostorni planovi državne razine
 - prostorni planovi nacionalnih parkova
 - prostorni planovi parkova prirode
- prostorni prikaz i informacije: www.bioportal.hr/gis

15

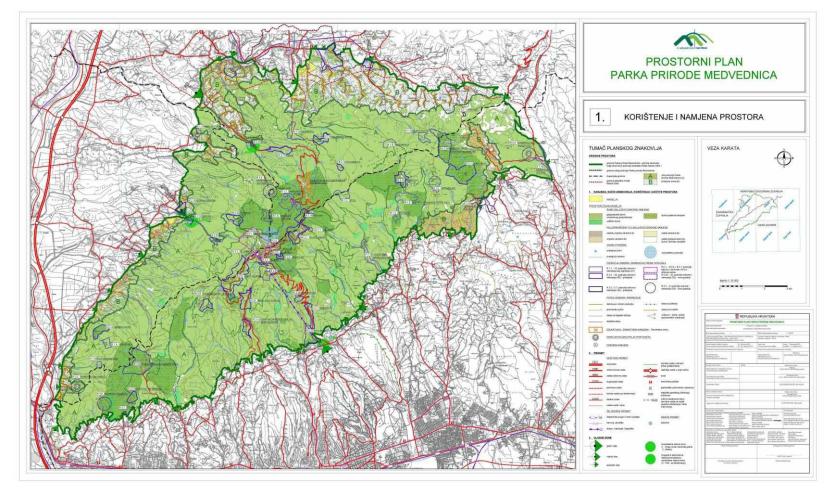
/Zavod za visoki nap i energetiku

Zoniranje u zaštićenim područjima

- Određivanje zona unutar zaštićenog područja zbog određivanja specifične razine zaštite i režima upravljanja.
- Usklađivanje različitih interesa u zaštićenim područjima u svrhu postizanja postavljenih ciljeva (zatečeno gospodarsko korištenje prostora, interesi lokalne zajednice).
- Zoniranje u Hrvatskoj
 - zona stroge zaštite (minimalna ljudska intervencija i prisutnost)
 - zona aktivne zaštite (upravljačke aktivnosti s ciljem očuvanja, obnove i zaštite prirode)
 - zona korištenja (manje značajni prostori koji imaju razvijeno korištenje: naseljena zona, tradicionalna poljoprivreda, rekreacija, turizam)
 - tampon zona (zona razdvajanja s područjima izvan zaštićenog područja ili između zona unutar zaštićenog područja radi ublažavanja utjecaja)

Prostorni plan PP Medvednica

17

/Zavod za visoki nap i energetiku

Hrvatska u procesu harmonizacije s pravnom stečevinom EU

 strože poštivanje cjelokupne zakonske regulative

sudjelovanje javnosti u postupku pripreme prostornih planova

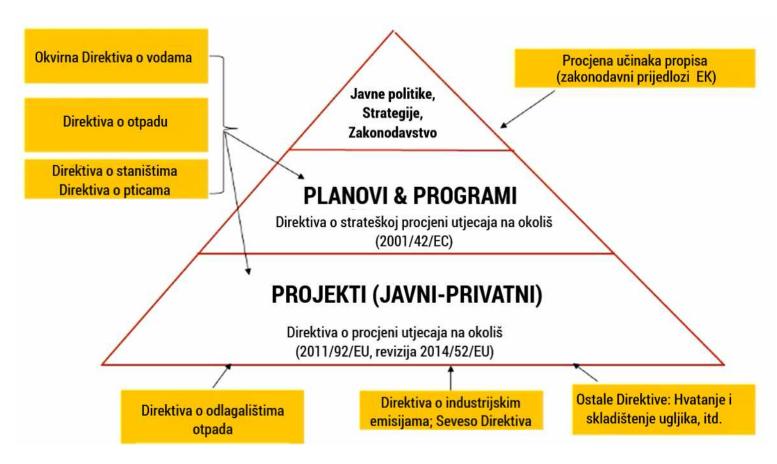
 stvaranje uvjeta da prostorni planovi budu izraz realnih mogućnosti društva

Povijesni razvoj procjene utjecaja na okoliš: svijet/EU

- US National Environmental Protection Act (1969)
- EIA (Environmental Impact Assessment) Direktiva (1985)
- UNEP Guidelines Goals and Principles of EIA (1987)
- Espoo Convention (usvojena 1991-primjena 1997)
- Rio Declaration on Environment and Development (1992)
- Prva dopuna EIA Direktiva (1997)
- Aarhus Convention (usvojena 1998-primjena 2001)
- SEA (Strategic Environmental Assessment) Direktiva (2001)
- SEA Protocol to Espoo (usvojen 2003-primjena 2010)
- Druga i treća dopuna EIA Direktive (2003 i 2009)
- Prijedlog izmjena EIA Direktive (2011)
- Prihvaćena revidirana EIA Direktiva (2014)
- Evaluacija SEA Direktiva (u tijeku)

Procjena utjecaja na okoliš: EU

20

/Zavod za visoki napon i energetiku

Izvor: Europska komisija

EIA: koncept i postupci nakon revizije 2014. godine

21

Zavod za visoki nap i energetiku

Izvor: Europska komisija

Procjena utjecaja na okoliš

- Postupak koji procjenjuje posljedice zahvata za okoliš prije izdavanja dozvola.
 - alat za planiranje zahvata
 - alat za uključivanje javnosti
 - alat za donošenje odluka
- Zakon o zaštiti okoliša(NN 153/13,78/15,12/18,118/18)
- Uredba o procjeni utjecaja zahvata na okoliš(NN 61/14, 3/17)
- Uredba o okolišnoj dozvoli (NN 8/14, 5/18)

za visoki napon tiku

23

Uredba o procjeni utjecaja zahvata na okoliš

Definira:

- Zahvate za koje je obvezna PUO (procjena utjecaja na okoliš) i zahvate za koje se provodi ocjena o potrebi PUO
- Način provedbe postupka PUO
- Način provedbe postupka ocjene o potrebi PUO
- Način provedbe postupka izdavanja upute o sadržaju studije

■ Prilozi:

- Popis zahvata za koje je OBVEZNA PUO
- Popis zahvata za koje se provodi ocjena o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš za koje je nadležno Ministarstvo / nadležno upravno tijelo županije odnosno grad Zagreb
- Obvezni sadržaj studije
- Kriteriji na temelju kojih se odlučuje o potrebi PUO

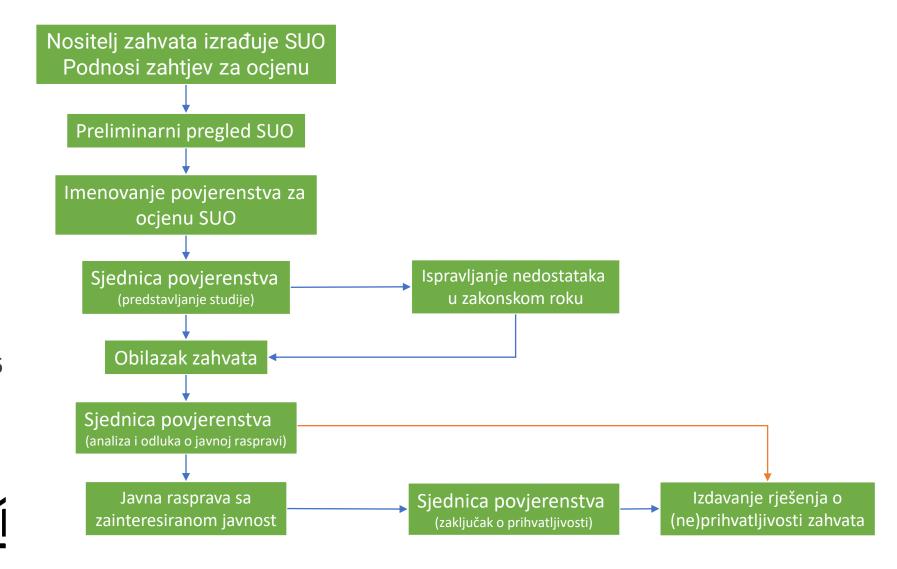
Ocjena o potrebi procjene (eng. screening)

 Postupak tijekom kojeg nadležno tijelo temeljem kriterija utvrđenih Uredbom o PUO utvrđuje može li planirani zahvat imati značajne utjecaje na okoliš i odlučuje o potrebi procjene

Određivanje sadržaja Studije utjecaja na okoliš (scoping)

- Postupak koji osigurava da svi važni utjecaji budu obrađeni
- Dobrovoljan
- Veliki zahvati
 - Zakonom o zaštiti okoliša (Narodne novine, br. 80/13, 153/13, 78/15 i 12/18) propisano je u članku 86. da nositelj zahvata može, prije izrade studije o utjecaju na okoliš, zatražiti od nadležnog tijela (Ministarstvo za zahvate iz Priloga I. i II. Uredbe o procjeni utjecaja zahvata na okoliš ('Narodne novine', broj 61/14 i 3/17) ili upravno tijelo u županiji odnosno u Gradu Zagrebu za zahvate iz Priloga III.) da mu s obzirom na planirani zahvat izda uputu o sadržaju studije. Sadržaj zahtjeva, postupak po zahtjevu i sadržaj upute detaljnije su propisani u člancima 28. 30. te Prilogu VI. koji je sastavni dio Uredbe.

Postupak ocjene prihvatljivosti zahvata

26

/Zavod za visoki na i energetiku

Studija utjecaja na okoliš

- Pribavlja ju nositelj namjeravanog zahvata; osigurava njenu izradu i podmiruje sve troškove PUO
- Izrađuje ju pravna osoba registrirana za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša
- Odgovorna je za njenu stručnu utemeljenost i udovoljavanju propisanim zahtjevima u vezi s izradom studije

Studija utjecaja na okoliš (SUO)

- Studija utjecaja na okoliš sadrži:
 - potrebne podatke
 - dokumentaciju
 - obrazloženja i opise u tekstualnom i grafičkom obliku
 - prijedlog ocjene prihvatljivosti zahvata
 - mjere zaštite okoliša
 - program praćenja okoliša (po potrebi)

 Povjerenstvo donosi zaključak kojim predlaže da se za namjeravani zahvat izda ili uskrati odobrenje

Svrha određivanja sadržaja studije

- određivanje sadržaja studije -novi element sustava PUO u Hrvatskoj
- nadležno tijelo nositelju zahvata izdaje mišljenje o temama koje studija o utjecaju na okoliš treba obraditi
- svrha je usmjeriti studiju na pitanja okoliša i mogućih utjecaja kojima je potrebno posvetiti najviše pozornosti
- nije obvezatno, ali ima mnoštvo prednosti (proces PUO učinkovitiji, smanjuje potrebno vrijeme i trošak za nositelja zahvata)

SUO treba sadržavati:

- opis planiranog zahvata (podaci o lokaciji, veličini zahvata te idejnom rješenju zahvata)
- opis razmatranih varijanti zahvata
- opis dijelova okoliša na koje bi planirani zahvat mogao značajno utjecati
- opis mogućih značajnih utjecaja planiranog zahvata na okoliš
- opis mjera predviđenih za izbjegavanje, smanjenje i uklanjanje značajnih nepovoljnih utjecaja na okoliš, te program praćenja stanja okoliša
- sažetak za javni uvid
- zaključak studije

Rješenje SUO

- davanje odobrenja:
 - ocjena prihvatljivosti zahvata i mjere zaštite okoliša
- uskraćivanje odobrenja:
 - obrazloženje razloga neprihvaćanja

 rješenje izdaje Državna uprava za zaštitu okoliša u roku od 30 dana od dana uredno podnesenog zahtjeva

Smjernice za prilagodbu klimatskim promjenama

- Smjernice za uključivanje klimatskih promjena i bioraznolikosti u procjene utjecaja na okoliš
- Smjernice za uključivanje klimatskih promjena i bioraznolikosti u strateške procjene utjecaja na okoliš

32

 Smjernice za voditelje projekata: Kako povećati otpornost ranjivih ulaganja na klimatske promjene

Jačanje sudjelovanja javnosti

Obavijest o namjeravanom zahvatu u ranoj fazi razvoja projekta – Sudjelovanje u *scopingu*

Kako sustav poboljšava uspješnost i učinkovitost?

 izbjegavanje nepotrebnih troškova za nositelja zahvata

izbjegavanje nepotrebnih kašnjenja u sustavu

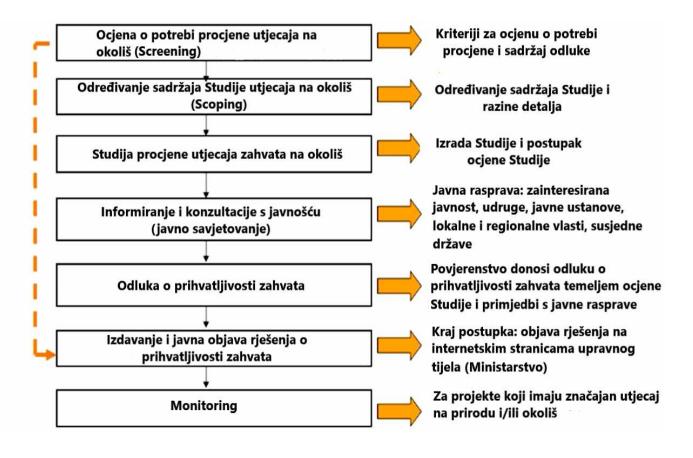
Izazovi sustava procjene utjecaja na okoliš

Približavanje (integracija?) postupaka izdavanja dozvola

 Uključivanje javnosti u ranoj fazi razvoja projekta

 Decentralizacija postupka (uključivanje lokalne/regionalne samouprave)

Strateška procjena utjecaja na okoliš (SPUO): EU procedura

36

/Zavod za visoki na i energetiku

Izvor: Europska komisija

37

/Zavod za visoki napo i energetiku

Odnos SPUO - PUO

- SPUO se provodi što je prije moguće kako bi se moglo utjecati na bilo kakvo donošenje odluka (u toj se fazi mogu analizirati alternative i donijeti strateški izbori)
- •izvještaj o procjeni utjecaja na okoliš koji je ispunjen temeljem PUO, ne može se koristiti za zaobilaženje obveze provođenja procjene okoliša propisane SEA direktivom kako bi se riješili okolišni aspekti specifični za tu direktivu.

38

/Zavod za visoki napo i energetiku

Strateška procjena utjecaja plana i programa na okoliš

 Instrument zaštite okoliša neposredno vezan na prostorno planiranje

- ■Provodi se za:
 - Plan i program na državnoj i regionalnoj razini iz područja poljoprivrede, šumarstva, ribarstva, energetike, industrije, rudarstva, prometa, telekomunikacija, turizma, gospodarenja otpadom i vodama
 - Prostorni plan županije i Grada Zagreba

Strateška procjena utjecaja plana i programa na okoliš

- Radi stvaranja nove strateške osnovice održivog razvoja i zaštite prostora pokrenuti su nacionalni projekti:
 - Planiranje razvoja turizma
 - Sustav naselja i održivi razvoj gradova
 - Održivi razvoj ruralnih područja
 - Očuvanje i održivo korištenje prirodnih resursa

Zakon o prostornom uređenju i Zakon o gradnji

- Povezivanje prostornog uređenja i gradnje u jedinstven sustav
- •Unaprijeđenja:
 - Smanjenje broja dozvola (upravnih akata) za građenje i uporabu građevine
 - Uvođenje novog akta -rješenje o uvjetima građenja
 - Decentralizacija poslova izdavanja potrebnih dozvola (s ureda državne uprave na upravna tijela velikih gradova i gradova sjedišta županija te upravna tijela županija)

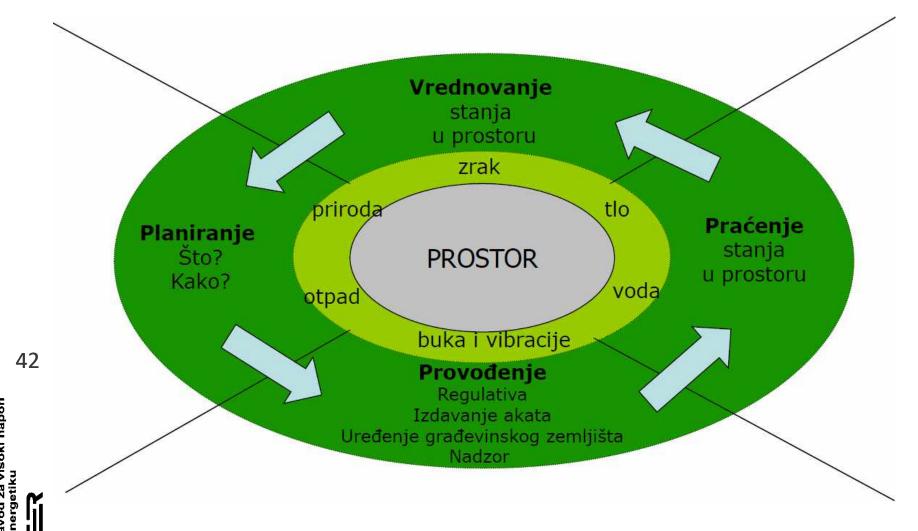
Zakon o prostornom uređenju i Zakon o gradnji

- Posljedice donošenja zakona:
 - Povezivanje prostornog uređenja i gradnje s postupcima iz područja zaštite okoliša – novi instrumenti zaštite okoliša (strateška procjena z.o., objedinjeno sprječavanje i kontrola onečišćenja zraka, tla i voda)
 - Planiranje i zaštita prostora
 - Određivanje ciljeva prostorne održivosti razvoja
 - Novi instrumenti provođenja prostornih planova
 - Uključivanje javnosti
 - Pojednostavnjenje i skraćivanje postupaka u području gradnje
 - Uređuje područje urbane komasacije

41

Načela prostornog uređenja – integrirani pristup zaštiti prostora i okoliša

Lociranje objekata

- Prema navedenim zakonima
- Prije pristupanja građenju potrebno je ishoditi:
 - Lokacijsku dozvolu

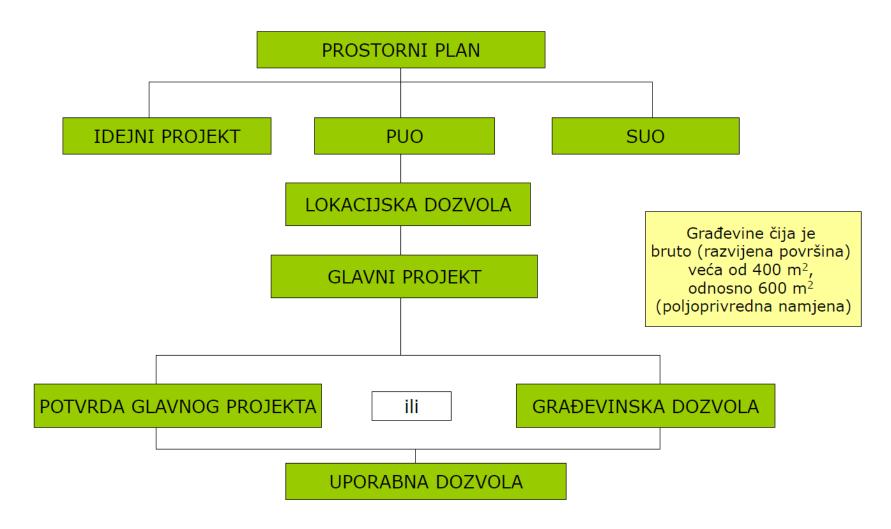
ili

- Rješenje o uvjetima građenja (za zgrade čija bruto razvijena površina ne prelazi 400 m² odnosno 600 m², ako se radi o zgradi poljoprivredne namjene)
- Prije početka građenja potrebno je:
 - Prijaviti početak građenja
 - Imati propisane akte i dokumentaciju
- Prije početka uporabe građevine potrebno je:
 - Dostaviti završno izvješće nadzornog inženjera ili
 - Ishoditi uporabnu dozvolu

43

Zavod za visoki nap energetiku

Lociranje objekata (>400 m²BRP)

44

Zavod za visoki na energetiku

Lociranje objekata (<400 m² BRP)

Građevine čija je bruto (razvijena površina) manja od 400 m², odnosno 600 m² (poljoprivredna namjena)

45

Zavod za visoki na energetiku

46 £

Okolišna dozvola

- Zakonska osnova
 - Zakon o zaštiti okoliša(NN 153/13,78/15,12/18,118/18)
 - Uredba o okolišnoj dozvoli (NN 8/14, 5/18)
- usklađivanje s odredbama <u>Direktive o industrijskim emisijama (2010/75/EU)</u>
- Izdaje se s ciljem cjelovite zaštite okoliša putem integriranog sprječavanja i kontrole onečišćenja, osiguravajući visoku razinu zaštite okoliša i uvjete za sprječavanje značajnog onečišćenja okoliša zbog industrijskih aktivnosti.
- Okolišna dozvola je dozvola za rad postrojenja koju je operater dužan ishoditi prije puštanja u rad postrojenja, uključujući probni rad, za rad postojećih postrojenja, te prije značajne promjene u radu postrojenja namijenjenog obavljanju djelatnosti kojom se mogu prouzročiti industrijske emisije, uključujući velike uređaje za loženje, postrojenja za spaljivanje otpada, te postrojenja za suspaljivanje otpada.
- Okolišna dozvola se izdaje nakon izdavanja rješenja o prihvatljivosti zahvata na okoliš.

Najbolje raspoložive tehnike

- Zaključci o NRT-u predstavljaju temeljni dokument za utvrđivanje uvjeta okolišne dozvole.
- Odluke o Zaključcima o NRT –donosi Europska komisija i objavljuju se u Službenom listu EU

48

Postupak izmjene i/ili dopune okolišne dozvole

- Postupak na zahtjev stranke ako se planiraju promjene u postrojenju.
- Ministarstvo svakih deset godina, po službenoj dužnosti, razmatra, te ako je potrebno, posebnim rješenjem mijenja i/ili dopunjava dozvolu.
- U roku od 4 godine od dana objavljivanja Odluke o Zaključcima o NRT-u na službenim stranicama Europske Unije, a koji se odnosi na glavnu djelatnost postrojenja, Ministarstvo po službenoj dužnosti razmatra, te po potrebi, posebnim rješenjem mijenja i/ili dopunjava okolišnu dozvolu kojom usklađuje uvjete za rad postrojenja.

Visoki napon Ku

Hvala na pozornosti

e-pošta:

davor.skrlec@fer.hr

49

